

BISERICA SI SCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLĂRĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . . . 100 Lei
Pe jumătate de an . . . . . 50 Lei

Apare odată în săptămână: Duminică

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA:

Arad, Strada Eminescu N-rul 18.
Telefon pentru oraș și județ: 266.

Nr. 5261/1926.

GRIGORIE

din îndurarea lui Dumnezeu episcop ortodox al eparhiei române a Aradului, Ienopolei și Hălmeagului, precum și al părților anexate din Bănatul-Timișan.

Iubitului cler și tuturor credincioșilor din eparhia Aradului, dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Hristos, împreună cu salutarea noastră arhierască!

„Și ce mă chemați: Doamne, Doamne și nu faceți cele ce vă zic?”
(LUCA 9 v. 40)

Înainte cu vr-o 1900 ani marele prooroc Ioan Botezătorul pregătea calea Mântuitorului spunând că tot trupul va vedea mărire la Dumnezeu. Sfântul prooroc vestea că la venirea Mântuitorului: toată valea se va umplea, și tot muntele și măgura se va smeri, și vor fi cele strâmbe drepte și cele colțuroase căi netede (Luca 3 v 5.) Și-l întrebau pe el popoarele zicând: dar ce vom face? Iar Ioan răspundea lor: „cel ce are două haine să dea celui ce n'are; și cel ce are bucate, asemenea să facă” (Luca 6 v. 49).

La întrebarea ce vom face, sfântul Ioan Botezătorul se gândește la săraci. Este prea adevărat că Ioan Botezătorul n'a vorbit numai despre săraci, căci spusese cuvinte de un cuprins cu mult mai larg în împrejurimile Iordanului. Sfântul Evanghelist Matei ne istorisește că proorocul Ioan zicea celor ce veneau să se boteze dela dânsul: Faceți dar roduri vrednice de pocăință” (Matei 3 v. 8). Mult cuprinzătoare erau aceste cuvinte, dar când poporul l-a întrebat pe Ioan ce vom face: el n'a zis: închinați-vă și vă tânguți celor tari și puternici, ci a zis: cel ce are două haine să dea celui ce n'are.

Dar au venit și ostași la Ioan Botezătorul să-l întrebe: „ce vom face?”. Și le-a răspuns lor: să nu asuprească pe nimeni! Așa se pre-

gătea venirea Mântuitorului de către Ioan: se vestea grija față de săraci și cei asupriți. Și iată iubiții mei fii sufletești că vine Mântuitorul vestind înainte de toate aceeași grijă față de săraci și asupriți. Credeți poate că prin nașterea Sa Mântuitorul a voit să fie pe placul înțelepților sau puternicilor lumii de atunci? Sau credeți poate că soarele nu ajunge până la coliba săracului? Priviți pe Cel ce dă viață soarelui, priviți pe regele regilor: un staul este reședința lui iar leagănul Lui o iesle!

Și nici n'ar trebui iubiților să mai privim la altceva decât spre nașterea Mântuitorului ca lumea de azi să poarte cu adevărat grije de cei săraci și năpăstuiți. Glasul staulului este destul de răsunător, ieslea din Villeem strigă lumii de azi: aduceți-vă aminte de săraci. Dacă însă împrejurările Nașterii Domnului nu ajung pentru unii, le aducem aminte de leproșii pe cari Mântuitorul i-a vindecat, de orbii pe cari i-a făcut să vadă și de șchiopii și slăbănogii pe cari i-a făcut să umble. Aduceți-vă aminte de cuvintele: „Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv.” (Luca 6 v. 36.) Îndreptați-vă mintea spre grija ce a avut-o Domnul de săraci când a zis către boierul bogat să-și vândă averile și să le împartă săracilor (Luca 18 v. 22). Gândiți-vă că numește frați mai mici ai săi pe cei flămânzi, setoși, streini, pe cei ce umblă în sdrențe și pe cei închiși în temniță!! (Matei 25 v. 35 și urm).

Dar nici nu este necesar să mergem așa departe spre a vedea grija Mântuitorului față de cei lipsiți. Împrejurările nașterii Sale lămuresc destul adevărul că a venit — precum zice proorocul Isaia — să binevestească săracilor și să mângăie pe toți cei ce plâng. (Isaia 61 v. 1-2 și Luca 4 v. 18) De sigur, Mântuitorul a venit și pentru mântuirea celor pierduți (Luca 19 v. 10), dar îndată după pășirea Sa publică pune pe planul întâiu grija de cei săraci.

Adevărul acesta este de cea mai mare însemnătate. Căci prin nimic nu vom putea urma

mai mult pe Domnul, decât prin jertfa ce o vom face pentru săraci și cei asupriți. În schimb prin nimic nu vom produce amărăciuni mai mari, decât prin adunări de avuții peste avuții uitând că și alții au drept la viață. Și vai! leslea sărăcicioasă a Mântuitorului încă nu a desmetect pe mulți că întrebuițarea nepotrivită a avuției produce numai vaiete și plângere. Omenirea are o mulțime de călăuzitori buni, mulți învățați, multe capete luminate și o sumedenie de legi, dar dreptatea nu este încă desăvârșită pe pământ, iar numărul celor săraci și asupriți este atât de mare!

Da iubii mei!! Și astfel mulți săraci se cred pe sine ca niște desmoșteniți ai soartei, cari își caută dreptatea lor pe toate căile cu puțință și cu neputință. De aceia auzim azi despre oameni cari atacă dreptul sfânt al proprietății și averii, pentru că nu s'a făcut totul în numele lui Hristos! Unii abuzează de dreptul de proprietate și nu se cugetă de loc că oamenii ar trebui să se ajute și să slujească unul altuia. Hristos cere apărare celui fără sprijin, dar acesta nu prea găsește apărător; Hristos cere ridicarea celui căzut, dar lumea nu prea voește să-i zică „frate“ celui căzut.

Lumea de azi recunoaște că arșița soarelui dogorește și că gerul îngheață apa, dar îndrăznește să spună că față de iubirea lui Hristos ar fi mai mare iubirea de sine, iubirea de argint. Ii auzi vorbind pe mulți despre valută și cel din urmă neînvățat își vorbește despre scăderea banilor, dar cine aude oare în asemenea împrejurări mustrarea Mântuitorului: „Și ce mă chemați Doamne, Doamne și nu faceți cele ce vă zic?“. Azi, când omul se îndumnezește pe sine, când mai mult grija gliei îl muncește, trebuie prin urmare cât mai des să-i aducem aminte de bunurile vecinice ale sufletului. Mai ales celor ce abuzează cu proprietatea și cu dreptul personal și cu drepturile altora, trebuie să le aducem aminte de răspunderea ce o au de urmări în fața lui Dumnezeu și a oamenilor. Să ingenuncheze cu toții în fața ieslei din Betleem și să se înfricoșeze de cuvintele: „Și ce mă chemați Doamne, Doamne și nu faceți cele ce vă zic?“

Dar și tuturor acelor cari ar putea da o mână de ajutor celui lipsit, le zicem: nu vă întreceți în setea de avuție, în ura nebunească și încrederea oarbă în persoana proprie, ci opriți-vă cel puțin din când în când și la starea celor năpăstuiți. Au doară nu simțim noi că Cel născut în iesle ne arată durerea orfanului neajutorat, care umblă desculț printre cei ce au grije numai de trupul lor? Sau vom trece cu nepăsare pe lângă văduva cu mulți

copii, cari încă nu cunosc și nu pot alina durerile mamei lor? Ori ne facem că nu auzim glasul desnădăjduit al muncitorilor, cari muncesc pentru o bucată de pâine de pe azi pe mâine?

Ori cum ar fi, iubii mei, adevărul este că nu-i stare mai de plâns ca starea mizeriei și a lipsei de pâine. Ascultați cu luare aminte ce se petrecu odată în casa unei văduve sărace dintr'un oraș. Biata văduvă avea patru copii și de multă vreme nu mai putea câștiga nici pâine pentru dânșii fiind bolnavă.

— Mamă, zise copilul de cinci ani, care se apropia de patul bolnavei, mi-e foame, dă-mi te rog o bucată de pâine.

— Vai dragul mamei, cum nu ți-aș da dacă aș avea, dar ni s'a isprăvit pâinea și n'am pe ce mai cumpăra — zise mama.

Iar apoi biata femeie, începu să se roage cu glas tare, ca s'o audă și copiii:

Doamne, Doamne, fă-mă Doamne sănătoasă, ca să pot câștiga pâinea de toate zilele pentru copii. Toată nădejdea mi-o pun în tine Doamne, Cel ce odinioară prin corbi ai trimis mâncare prorocului Ilie.

Copilul de cinci ani, auzind rugăciunea aceasta, deschise ușa spre mirarea mamei.

— De ce ai deschis ușa Ionică, — întrebă mama.

— Ca să intre corbii cu mâncare de la Dumnezeu.

Și ce credeți iubii mei fii sufletești, a intrat în adevăr vre un corb cu mâncare în casa văduvei? Pe când ușa casei era deschisă, tocmai trecea un om bogat pe acolo și auzind cuvintele copilului, s'a oprit. Văzând mizeria familiei, i-a dat un ajutor destul de bun.

Dar iubii mei fii sufletești, ori cât de vii ar fi colorile în cari descriem mizeria din lume, ori cât am crede că mizeria trebuie înlăturată, trebuie să trecem și la fapte. La judecata din urmă nu vom fi întrebați ce descoperiri mari am făcut în viață, nici câte rânduri de case avem la oraș sau cât pământ avem la țară, ci cum ne-am îndeplinit micile datorii ale milosteniei! Păcatele întrelăsării ne vor acuza la judecată și amar vor răsuna strigătele nenorociților flămânzi și goi: ce așteptați acum voi cei cu inima de ghiață? Ce așteptați voi, cari ați crezut că Hristos nu s'a născut și pentru noi? Ce gând de milostenie puteți arăta că s'a zămislit în sufletul vostru din marea milostenie a lui Hristos Mântuitorul?

Atunci mulți își vor aduce aminte de cuvintele prorocului Isaia: „Vai celor ce lipsesc casă lângă casă... că de se vor și face case multe, mari și frumoase..., nu vor fi locuitorii

intr'ânsele" (c. 5). Atunci cu adevărat se împlinesc cuvintele Mântuitorului: „Vai vouă bogaților, că vă luați mângăerea voastră. Vai vouă celor ce sunteți sătui acum, că veți flămânzi" (Luca 6 v. 24—25).

Aceste cuvinte trebuie să infricoșeze pe toți acei bogați, cari ar putea face bine și nu-l iac. Ele trebuie să dea de gândit chiar și celor cari pun sărăcia în cărca, în spinarea, în socoteala săracilor. Căci adevărat este că lenea, beția și alte neajunsuri duc la sărăcie, dar sunt de-tui săraci, chiar cei mai mulți, cari nu din pricina aceasta au sărăcit. Acesta este un adevăr destul de trist în zilele noastre, cari ne arată că se poate ca cineva să câștige lunar milioane iar altul aproape să piară de foame.

Toate acestea însă vi le spun iubiții mei, nu pentru că Mântuitorul ar fi osândit bogăția cinstită. Este adevărat că unui tinăr i-a spus să-și dea averea săracilor, însă dacă bogatul și-ar fi dat averea, săracii ar fi ajuns oameni cu avere. Mântuitorul știa că averea va face mari rele tinărului bogat, care se vede că nu făcea milostenii, căci Mântuitorul în cazul acesta i-ar fi dat poate alte povețe. Și doar Mântuitorul avea ucenici bogați cărora nu le-a zis să-și vândă averile. Tuturor bogaților însă le-a zis Mântuitorul să facă milostenie.

Astfel și eu smeritul slujitor al lui Hristos indemn pe cei cu dare de mână să aibe mai multă înțelegere și iubire pentru cei săraci. Să ne dăm dar seama că suntem numai iconomi, numai chivernisitori ai bunurilor. Astfel trebuie să arătăm cinste în chivernisire, cale cinstită în sporirea averii. Să avem milă și inimă față de cei ce sunt pe bani în serviciul nostru, fie în birou, fie în fabrici, în industrie sau comerț, fie la lucrul câmpului. Să ajutăm pe cei nevoiași și lipsiți, pe cei ce în adevăr au nevoie de ajutorul nostru.

Iubiții mei fii sufletești! Oare-care dintre voi ar putea să creadă în clipa aceasta că chiar acum în sfânta biserică în legătură cu păstoreștile mele cuvinte, se va face colecție.

Așa crezuseră odată credincioșii unei biserici din Paris, când preotul le vorbise despre milostenie. La urmă credincioșii așteptau colecția, dar n'a venit. Nici acum nu se va face colecție, dragii mei, cu toate că mari sunt lipsurile nu numai ale singuraticelor parohii, dar și ale eparhiei întregi. Avem lipsă de mai mulți profesori, preoți misionari, funcționari la centrul eparhiei. Ar trebui cheltueli pentru susținerea școlii normale confesionale și a seminarului teologic, cursuri pentru predarea religiei, un local potrivit pentru clerul central și multe altele. Dar ca să nu pomenim pe larg

chiar și la Nașterea Domnului de asemenea neajunsuri, — pe cari credincioșii trebuie să le cunoască, — voiu continua cuvintele mele prin o întrebare către toți fii mei sufletești din eparhia Aradului.

Întreb care, cât a dăruit pentru fondul săracilor din parohie?

Fiecare se întâlnește cu săracii din parohia sa. Cât a dat fiecare ca și săracul să poată avea fiertură cu carne de ziua marelui Praznic? Cât a dat fiecare om cu stare ca și săracul să aibe un lemn de încălzit cel puțin la Crăciun? Arătați-mi haina pe care săracul o poartă azi cumpărată pe banul nostru. Nu veți putea zice că ați dat unui strein, căci săracul e în mijlocul vostru!! Ce dornic sunt să știu dacă el săracul și azi se întâlnește flămând și gol cu haina de mătase a altuia! Și sunt dator, iubiții mei, să știu ce faceți voi mai ales de ziua unui mare praznic ca Nașterea Domnului.

Cu bucurie pot spune că în unele din parohii'e noastre s'a ajuns la rezultate frumoase cu fondul săracilor. Bucuria își are rostul ei pentru că prin ordinul Nr. 2423 din 10 Iunie 1926, am dispus ca fiecare parohie să poarte grije de săraci. Am voit să dau prin aceasta prilej credincioșilor mei de a trece la fapte. La fapte vă chem deci pe toți pentru alinarea mizeriei dintre noi. Sprijiniți pe săraci și fiți cumpătați în traiul vostru. Mai puține plăceri și nu veți căuta avere ca orice preț. Nu uitați că dorințele, aspirațiunile și nădejdiile cele mai frumoase le vom îndeplini, dacă arătăm jertfe și prin jertfe pregătim calea către dreptatea desăvârșită, în numele căreia azi la Praznicul Nașterii Domnului așteptăm și pentru cei săraci o soartă mai bună.

Nădăduind că aceste cuvinte sunt ascultate de adevărații ortodoksi, oameni ai faptelor, rog pe bunul Dumnezeu să vă dea putere a urma sfintele Lui învățături spre mărirea Lui și a bisericii ortodoxe române în vecii vecilor.

Al Vostru al tuturor

Arad, la Nașterea Domnului 1926

iubitor și de tot binele voitor

† Dr. Grigorie Gh. Comșa
Episcopul Aradului

Sfințirea bisericii din Șimand.

Distingerea părintelui Ștefan Leucuța.

Apostolatul este un caracter esențial al Bisericii Domnului, este continuarea misiunii încredințate nouă de Isus Cristos. Sufletul mulțimei, peste care s'a lăsat o umbră de desperare și scepticism, simte că deas-

pra celor pământești trebuie să se ridice cuvintele „*Vieții de veci*”, care să încolțească în inimi speranțele unul viitor mai fericit. Și dacă pasiunile s-au furisat ca o ceață mohorâtă pe mințile oamenilor, o singură rază de lumină a fost în stare s'o împrăștie d'acolo: *Cuvântul Bisericii*. Și precum în toate momentele decisive când istoria neamului nostru s'a găsit la cotești, astfel și în zilele noastre Biserica vie se străduiește să fie la culmea chemării sale. Pentru acest scop sfânt, nobil și plin de mare trudă, a apucat P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie drumul greu al apostolatului, care la toate ocaziile și prilejurile date, se străduiește să saneze relele din viața și concepția creștinilor, ivite în urma războiului.

Nu mi-aș fi putut imagina o idee plastică nici odată, despre efectele vizitațiilor canonice, dacă n'aș fi avut fericirea să le observ în mai multe comune bisericesti.

Mai mult mi se pare însă că, am experiat în comuna frunțase Șimand, unde P. S. Sa Episcopul nostru a efectuat sfântirea pompoasei biserici, Duminică în 5 Decembrie a. c.

Din Arad părintele Episcop a plecat cu mașina, dimineața la orele 8 pe o vreme limpede și plăcută, însoțit de P. Cucernicii părinți: M. hai Păcățianu consilier-referent, Ioan Cioară referent și redactorul nostru. Înaintea noastră drumul s'așterne neted și spălat de ploaie, automobilul lunecă ușor. În aer e o răcoare plăcută. La orele 8^{3/4} suntem la periferia Șimandului, unde 100 voinici chipeși și bine făcuți, călări pe cai sprinteni acoperiți cu chilimuri românești ne întâmpină cu strigătul: trăiască.

Înaintăm încet, dangățul clopotelor, dela cele 3 biserici despică văzduhul, dealungul ulițelor se înșirue bărbați cu figuri blânde, femei îmbrăcate de sărbătoare în mândrul nostru port din județul Aradului, copii și fete zglobi bine nutriți, alergă să vadă pe „vlădica” lor. Înaintea bisericii romano-catolice tineretul fraților nemți și unguri aruncă flori pe drum și din sufletele lor plâpânde fac ovații sincere.

La poarta triumfală din mijlocul satului suntem așteptați de popor mult sub conducerea bravului prim-pretor Tr. Suci, care prin vorbe cu tâlc adânc și frumoase, întâmpină pe P. S. Sa părintele Episcop.

Serviciul divin se face pe la orele 9^{1/2}, când înaltul prelat e întâmpinat de preoțime — îmbrăcată în ornate sfinte — și de credincioșii din Șimand, înaintea bisericii. La săvârșirea sf. serviciu P. S. Sa este secundat de părinți: Mihai Păcățian, consilier-referent; Dr. D. Barbu, protopopul Ch. șineului; Dr. Muntean, consilier la Episcopia de Oradea-Mare; Ioan Cioară, protodiakonul Episcopiei noastre, apoi preoții: Șt. Leucuța, P. Marșeu, S. Stana, I. Toconița, T. Leucuța, C. Monția, T. Mornăilă și diaconul M. Anghel.

La înconjurarea bisericii, convoiul se oprește la monumentul sub care își dorm somnul vecinic, preoții martiri Cornel Popescu și Cornel Leucuța, uciși în

mod barbar de călăii bolșevicilor maghiari. Cu o voce care vibra multă durere, P. S. Sa Părintele Episcop rostește o rugăciune pioasă pentru odihna celor doi mucenici ai neamului nostru.

Pe obrajii părintelui Leucuța, se rostogolesc măregele de lacrimi, în defunctul preot-martir, a pierdut pe un fiu de mari nădejdi. Toată asistența lacrimăză. Tânărul preot Leucuța a fost un bun amic de școală al P. S. Sale Episcopului nostru, a fost un colaborator inteligent al organului acesta și prieten de condei cu redactorul nostru. Monumentul este bine îngrijit, înconjurat cu grilaj de fier. Pe mormânt observ o jerbă mare de crizanteme. Așeză în semn de iubire de d-na Sanica Leucuța, văduva preotului Leucuța și orfanul său.

Sf. liturghie, care decurge într-o atmosferă de adâncă eviavie. În Biserica vastă este mult public care dorește să se împărtășească de mărețta serviciului divin. În strane observ pe: Dr. Lazar, subprefectul Aradului; Tr. Suci, prim-pretorul plasel Sf. Ana, A. Popovici, preot din Arad, I. Evutean, misionarul episcopiei Orazii, I. Turdean, preot greco-catolic, I. Bădean, preot Comloș, care ține strana cu vocea sa plăcută; I. Toader, profesor și pictor, care a înfrumusețat cu penelul său maestru, așa de dragut biserica din Șimand.

Ne surprinde plăcut corul din Socodor, compus din 50 voci și condus cu pricepere și tact, din învâțătorul I. Caba. Laudă se cuvine conducătorilor noștri din Socodor, iar fapta lor să aile imitatori și în alte comune bisericesti.

În cursul sf. liturghii, P. S. Sa împărtășește darul preoției, diaconului Mircea Anghel, care va pastori credincioșii noștri din Zărând.

La priceasnă, părintele Leucuța, iese în fața altarului și rostește următorul raport despre topografia vieții religioase-morale și sociale a parohienilor noștri din Șimand:

Prea Sfințite Părinte Episcop,

Simțiminte de sinceră bucurie cuprind inimile noastre. În acest moment solemn, când îmi ridi: glasul pentru a da întâi mulțumire și recunoștință bunului Dumnezeu, că ne-a încredințat să vedem realizată dorința, ce de ani de zile ne nutrea sufletul, anume: să vedem locașul de închinare al inimilor noastre iubitoare de Dumnezeu, renovat în feul frumos și pompos, după cum se prezintă. Exprim apoi mulțumirea și recunoștința noastră Prea Sfinției Voastre, care pentru prima dată ați pășit ca Achiereu pe acest loc sfânt, ca să îndeplinți actul solemn al sfântiei, prin care sf. nostru locaș Dumnezeesc se dă din nou merrit sale.

Prea Sfințite Părinte Episcop,

Comuna noastră Șimand, este dintre cele mai vechi și însemnate comune din județ. Ea apare în a-naiele vechi deja la anul 1387. Cei dintâi locuitori ai

ei au fost curat unuguri, cari însă în timpul dominațiunii turcești, în mare parte au pierit. Locul lor l-au ocupat mai târziu Românii, cari înmulțindu-se mereu, au ajuns să formeze majoritatea absolută a locuitorilor. Până la anul 1845, Simandul forma o singură comună politică, când făcându-se o nouă arondare a comunelor, s'a împărțit în două luându și numirea de Czernovici Simand și Edelspacher Simand, după numele feudelor. Peste câțva ani, ia așa a devenit o comună, ca la anul 1907, să se despartă din nou, de astă dată sub numirea de Simandul de jos și Simandul de sus. Astfel ne-a găsit întregirea neamului nostru.

În prezent, ambele comune politice, au 50/2 locuitori, dintre cari români 3540, unguri 835, șvabi 655 și alți 42. Ei se ocupă cu agricultura, pe un teren cultivabil, fructifer, de 11100 jug. cad. și 3300 jug. cad. pășune. Starea lor materială este mijocie. Prin reforma agrară starea materială a credincioșilor noștri s'a ameliorat mult. parte prin cumpărare de moși de la proprietarii mari, parte prin exproprieri, căpătându și fiecare îndreptățit lotul său de 4 jug. cad.

Comuna noastră bisericească o formează locuitorii ortodocși ai ambelor comune politice și are în prezent 3100 suflete. Romano-catolicii încă își au parohia lor, înființată la anul 1803. Astăzi are 1400 suflete. În anul 1853, în urma unor divergențe între preoți și învățătorul Mitu Ungureanu și câțiva credincioși, înstigați și de administrație, care pe atunci urmărea desnaționalizarea noastră prin înstrăinarea de biserică strămoșească, un număr mai mic de credincioși, au trecut, în frunte cu învățătorul amintit, la confesiunea gr. catolică, formând astfel parohia gr. catolică, care astăzi numără 400 și ceva suflete. Locuitorii comunelor, de și de diferite limbi și confesiuni, se au între ei bine. Prezelitism absolut nu există. Dacă se și fac, în cazuri rari, treceri, acelea se fac de femei spre a urma confesiunea soțului.

În ceea ce privește starea religioasă morală a credincioșilor noștri, este cât se poate de îmbucurătoare.

Poporul cercetează biserica regulat mai ales în timpul când lucrările câmpului stagnează și ține cu tărie la biserica strămoșească.

Sectari nu avem. Căsătoriile contractate se fac de regulă cu binecuvântarea bisericii. În întreaga parohie avem o singură căsătorie, încheiată numai cu contract civil. Concubinate, părțile libere de a căsători avem abia câteva, și acestea din interes material, de teama nefundată de a nu și pierde pământul expropriat, ce-l beneficiază.

Cele câte le mai avem, sunt din cauza impedimentului căsătoriei civile pe care din lipsă de mijloace nu îl pot încă înălțura.

Cu mândrie constat că, credincioșii noștri sunt stăpâniți de un spirit de jertfă altruistic bine dezvoltat. Astfel în timpul războiului, când cu înființarea orfelinatului dela Sibiu, credincioșii noștri au contribuit mai

mult decât toate parohiile din protopopiat împreună, iar în dieceză numai Comlăușul mare l-a întrecut. Asemenea și când cu colecta pentru operile de binefacere ale A. S. R. Principesa Elena.

Întru promovarea culturii, pe care o servesc 6 școli primare cu 8 puteri didactice, dintre cari 4 cu 6 învățători ale statului, credincioșii noștri, nu s'au dat la o parte d la nici o jertfă.

În anul 1923 aă renovat radical edificiul nostru școlar confesional din Șmandul de jos, cheltuind suma de 90000 lei; iar în anul următor pe cel din Șmandul de sus, de astă dată cheltuind 125000 lei. Numărul credincioșilor noștri știutori de carte este de 70%.

În anul trecut, în săptămâna înainte de Crăciun, tot cu jertfa credincioșilor noștri de 190000 lei, ne-am adus acasă, în număr de 3, clopotele răpite dela noi în timpul războiului, cari cu clopotul rămas și donat de preotul Augustin Boles, prin glasul lor, puternic și armonios, dominează clopotele tuturor bisericilor din jur.

A rămas să mai realizăm cea mai fierbinte dorință a noastră, anume: Renovarea și împodobirea sf. nostru locaș Dumnezeesc și înprejmuirea lui cu gard corespunzător. În acest scop, consiliul nostru parohial prin chivernisirea înțeleaptă a averii noastre bisericești au adăugat an de an, ban lângă ban, strângând mereu capitalul necesar, care în anul acesta a ajuns la suma care ne-a îngăduit realizarea dorinței noastre și astfel ni s'a dat să vedem astăzi străduințele noastre pe deplin încoronate. Renovarea întregului edificiu, internă și externă, ne-a costat 550000 lei.

O singură idee ne mai preocupă și anume: strângerea capitalului necesar pentru zidirea unei case culturale, și ea răspânditoare a culturii naționale, ceace cu ajutorul lui Dumnezeu, sperăm să o facem în scurt timp.

Cu acest prilej țin să amintesc ca momente mai însemnate în viața noastră bisericească, că aici la noi în comună și-au avut sediul doi arhieri ai bisericii noastre ortodoxe; anume: Iosif Putnic, ales Episcop al Pacrațului în anul 1818. Tot în acel an, ajunge administrator arhieresc al Diecezei Aradului, pe care o păstorește până la anul 1828, când trece la Episcopia sârbească a Timișoarei, pe care o păstorește 2 ani, ca apoi în 4 Noiembrie 1830 să moară în Șmand, la mama sa. Osemintele fericitului Arhiepiscop au fost transportate la Timișoara și înmormântate în mijlocul catedralei sârbești de acolo. În tot timpul, cât a păstorit Dieceza Aradului, locuința i-a fost în casa ce se află în apropierea bisericii noastre spre răsărit peste drumul de țară.

În anul 1829 ajunge Episcop al Aradului, Nistor Ioanovici, Arhimandritul Bizdinului, de origină român, care însă moare în 12 Februarie 1830 tot în Șmand, unde-l era locuința, tot în aceeași casă, la vârsta de 70 ani. Prohodul i s'a făcut în Șmand, de unde a fost transportat la Arad, înmormântat fiind în biserica catedrală de atunci, sub amvon. Cazul mortuar al ambilor se află înregistrat în matricola morților bisericii noastre.

După toate acestea, mulțumindu-i lui Dumnezeu încă odată, pentru că ne-a dat să ajungem această zi însemnată și mulțumindu-Vă și Prea Sfinției Voastre pentru osteneala și buna voință cu care ați alergat în mijlocul nostru, Vă zic: Întru mulți ani stăpâne.

După aceasta vorbește cu tact de adevărat pastor, P. S. Sa părintele Episcop.

Cu arma puternică a adevărului, și prin o fineță subtilă, atinge tendințele subversive cari au început a-și ridica capul pe alocurea și în mijlocul credincioșilor noștri. P. S. Sa vorbește cu multă căldură și convingere. Arată că, cel mai chemat factor, ca să rodească cuvântul adevărului, este Biserica, care chiamă pe toți filii sub aripile sale de ocrotire și mântuire. Precum în vremurile trecutului istoric, neamul nostru s-a identificat cu biserica străbună, tot așa și în viitor, simțul religios să fie cel mai scump talisman al nostru.

Iar noi cei ce am fost în societatea P. S. Sale zicem, că acest simț să fie cultivat cu înțelepciune, prin catehizarea copiilor de școale primare, când sufletele și inimile nevinovate, sunt mai accesibile pentru cultivare. În cazul acesta ne vom crește un popor de ordine și disciplină.

Prânzul de post, l-am luat în casa ospitală a părintelui Leucuța unde pe lângă P. S. Sa preoțimea și ceilalți domni anunțați mai sus, au participat doamne și domni din comunele învecinate. S-au rostit mai multe toasturi. Pr. S. Sa pentru grabnica însănătoșare a gloriosului nostru rege Ferdinand, subprefectul Lazar, pentru sănătatea și vrednicia Episcopului Grigore, care se simte așa de fericit în mijlocul turmei credincioase. Mai spune că, guvernul are de scop să ecvilbreze raportul dintre bisericile din România, dând bisericilor românești importanța ce li-se cuvine. Mai vorbesc: preotul romano-catolic, pentru armonia între confesiuni, Tr. Suciu pentru întărirea neamului și bisericii noastre, preotul greco-catolic Turdean pentru zelul Pr. S. Sale.

Se ridică iarăși Pr. S. Sa și aduce laude de vrednicie părintelui Leucuța care prin tactul și prudența sa a știut să fie la suprafața vieții de aici, armonia și dragostea între fiili comunei, unde nu există nici un sectar. Amintește cu multă duloșie de fiul-martir al părintelui Leucuța care a fost amic sincer al P. S. Sale. Dovadă că înainte cu 13 ani părintele Episcop a petrecut ca student clipe senine în această casă preoțească.

Ca răsplată și recompensă pentru viața și munca sa preoțească dezvoltată în Șimand și Pil, P. S. Sa îl distinge pe părintele Leucuța cu brău roșu, predându-i un prea frumos brău, cu care sărbătoritul este încins. Publicul aplaudă frenetic iar familia părintelui Leucuța plânge de bucurie. Părintele consilier Dr. Munteanu dela Oradea ține un toast, în care prin cuvinte frumoase și bineșimțite arată vredniciile preotului sărbătorit care a bine meritat atenția Stăpânului

său. Vorbește cuminte părintele Evuțian pentru Pr. S. Sa și subprefect, iar părintele Leucuța adânc emoționat mulțumește Pr. S. Sale pentru delicata atenție și promite ca întreg restul vieții sale îl va închina binelui credincioșilor și bisericii noastre.

La orele 4 jum. ne reîntoarcem la Arad.

Sfințirea bisericii din Cutina.

Sfințirea de biserică, ca actul cel mai de bucurie a unei parohii, este prăznuit cu fast și veselii rămânând ziua ei neuitată în viața credincioșilor. Dar bucuria unei astfel de parohii este și un prilej la care se la parte și parohiile învecinate, întărind legătura frățască, și un prilej, la care să la parte și conducătorii cercului, adunându-se la oaltă toți îndrumătorii intereselor bisericești culturale ale cercului, pentru a se bucura împreună de binele ajuns pentru Biserică și pentru a lua puteri noul pentru înaintarea trebilor obștești în viitor.

Fiește când în fața apropierii sfințelilor serbători terminul sfințirii bisericii din *Cutina*. În protopopiatul Belințului, la dorința credincioșilor s'a fixat cât mai aproape, pe ziua sfântului Nicolae pe 6 Decembrie, puțin credincioși din comunele învecinate puteau să aibă cunoștință despre serbare, căci chiar și autoritățile de plasă abia în momentul din urmă au prins vestea.

Prea sântia Sa Episcopul *Grigorie* fiind în misiune în altă parte a eparhiei, încredințază pe părintele protosinghel *Dr. Iustin I. Suciu*, profesor de teologie în Arad cu sfințirea bisericii renovate din *Cutina*, care ele deplasându-se la fața locului însoțit de un diacon, a îndeplinit actul sfințirii după prescrișele bisericești la termenul fixat.

Biserica din *Cutina* este o zidire numai din anul 1899. impunătoare atât prin mărime și frumșete, cât și prin situația ei de pe colină, pe coasta căreia se înșiră casele albe și acoperite cu țiglă de vreo 80 de numere ale locuitorilor, cari, exceptând pe câțiva rătăciți nazareni, sunt toți de legea noastră. Biserica lor, lângă care străjuște școala, stăpânește până în depărtări valea sirmintă a Bageiului, pe care curge apa lină a riului cu acelaș nume în spre L. goj, printre celea două șiruri de coline împistrăte cu sate românești și străine (de coloniști), despartind Banatul de sus de cel de jos, totodată și eparhia Aradului de cea a Caransebeșului.

Locuitorii comunei, ce este în partea Banatului de sus, cu toate că pământurile li-au fost esundate în anul acesta de repetiții, totuș nu și-au uitat de Biserică, și urmând sfântului părintelui lor, a conducătorilor sei, spre scopul renovării bisericii și-au reparat un procent de una mie lei după dare și așa și-au adunat ei înșiși cheltuiala de două sute mit de lei a renovării bisericii lor. Delegatul le-a transmis în cuvântarea dela sf. Liturghie mulțumirile P. S. Sale Părintelui Episcop pentru prinoasele aduse cu atâta inimă Bisericii în timpuri atât de grele pentru dânsi. Respătăscă-le Domnul însuși! Și odhnească eroii lor în pace al cărora nume pietatea l-a eternizat pe placa de marmoră așezată în peretele bisericii!

Când împăratul Carol al V-lea veni într-o localitate, obișnuia a intra, ce fac cei trei P. Sub aceștia înțelegea el preoțimea (pastorul), superioritatea civilă (pretorul) și învățătorimea (preceptorul). De după aceștia trăgea el concluziune, cum este poporul. Și delegatul profesor era dornic să cunoască pe popor după conducătorii lui. Din întâmplare pe unii, chiar dintre cei cu mai strânsă legătură cu biserica, nu i-a întâlnit, totuși i-a aflat pe mulți dintr'oșii întruniți la actul de sfințire, la sf. Liturghie și la masa preotului local.

Întâiu la Lugoj fu întâmpinat în preluă de învățătorul din *Cutina, V. Tulea*, iar la gara Nevrincea, la depărtare de 1/2 oră de comună, de preotul local, părintele *Nicolae Burdea*, de primarul *Nicolae Ionescu*, de epitropii *Iosif Avramescu* și *Dimtrie Olariu* și de câțiva credincioși din *Cutina* sosiți cu trăsuri. Primirea l-se face în comună în fața primăriei, unde era adunat poporul. Aici este binevenat de către subprimarul *Ion Jivonescu*. E de față și notarul cercului *Adolf Dobrov* din *Bethausen*, cu subnotarul *Gheorghe Sinitean* și *Valenta*.

Sfintele slujbe din ziua sfințirii, anume sfințirea apei, actul sfințirii și sf. Liturghie se celebrează de delegat cu preoți *Ioan Capitan* din *Cladova*, *Ioan Trifu* din *Leucusești*, *Nicolae Ardelan* din *Balinț*, *Nicolae Jula* din *Luncani* (dieceza Caransebeșului), *Ioan Jurca* din *Lapușnic*, cu preotul local, iar ca diacon servește *Dr. Simeon Șiclovian* profesor de teologie din *Arad*. Răspunsurile sunt date parte de cantori, parte de corul elevilor, condus de învățătorul local. Sunt prezente și autoritățile, în frunte cu primpretorul din *Balinț* *Dr. Gheorghe Albușescu*. Revizoratul școlar era reprezentat prin *Cornel Mircea*, *Tiberiu Stan*, *Vasilie Stămoran*, *Alexandru Fiorel* și *Vasilie Carpișu*. Erau de față și mai multe doamne și poporul din comună. La pricăsnă rostește delegatul cuvântarea sa despre sf. Biserică ca locaș de închinare, de edificare și de mângâiere terminând cu o rugăciune pentru credincioși.

Dela sf. biserică întreaga asistență de conducători se întrunește la locuința preotului local, unde se la masa, la care se rostesc toasturi pentru M. Sa, pentru P. S. Sa, pentru autoritățile reprezentate, și pentru poporul credincios.

De aici delegatul cu diaconul său, însoțiți de primpretorul și părintele din *Balinț*, trec cu trăsura la sediul de plasă, la *Balinț*, pentru a aștepta acolo proximalul tren spre Lugoj. (—)

INFORMAȚIUNI.

Misiune pentru popor în Macea. În zilele de 11 și 12 ale l. c. Sâmbătă și Duminică și-a transpus misiunea arădană pentru popor activitatea în parohia *Macea*. În ziua primă la rândulala Maslului obștesc oficiată în sf. biserică a împărtășit oleungerea l. aproape o sută de credincioși întemeiând cu contribuțiile lor benevole fondul milelor, asigurat cu l. lunarie a anului viitor prin venitele bisericăști. Slujba sf. Maslu au oficiat-o misionarii *dr. Iustin I. Suciu*, *Florea Codreanu* și preotul local *R. mus Oancea* carele a și cuvântat despre rostul tainei. Mărturisirea credincioșilor a pregătit-o misionarul *Florea Codreanu*

prin o cuvântare potrivită. Se prezintă la mărturisire, bătrâni și bătrâne. A două zi la sf. Liturghie a cuvântat *dr. Iustin I. Suciu* despre necesitatea primirii sf. taine ale mărturisirii și comunicărilor, în fața unei asistențe de autorități și popor, care a umplut biserica. Răspunsurile la sf. slujbă le-a dat corul tinerilor.

După amezii ține la școală misionarul *dr. Simeon Șiclovian*, diacon și profesor de teologie, o conferință despre sf. Biserică în legătură cu răstăcirea pocăitistă, la care poporul numeros ascultă cu interes.

E mulțumitor rezultatul de până aci al misiunilor stimulând pe tot mai mulți credincioși la plinirea datorințelor bisericăști. (—)

Chestia bisericei noastre din Jugoslavia Conferința româno-jugoslavă, pentru stabilirea regimului reciproc al școlilor și bisericilor în Banatul românesc și cel sârbesc, s'a amânat, după cum am anunțat pentru Joi 9 Decembrie, la Timișoara.

Delegații români la această conferință au fost invitați Duminică la consfătuire, ce s'a ținut la ministerul de externe, sub președinția d-lui *Mitlineu* și la care au luat parte și d-nii miniștrii *Petrovici* și *Goldiș*.

În discuțiunile, carl au urmat, s'a precizat punctul de vedere adoptat de către comisiunea română și cum în anumite chestiuni urmează a se cere indicațiuni consiliului de miniștri. Delegația s'a întrunit din nou ieri, 1 Decembrie, ora 7 seara, la ministerul de externe.

Delegația română a fost definitiv compusă în modul următor: președinte: d. Emandi, ministrul nostru la *Belgrad*, membrii d-nii prof. univ. *Siviu Dragomir* și *I. Popovici*, Gh. *Dobrin* din *Lugoj*, expert t hnic *M. Euciu* și secretar *Gavrilescu*. Delegația va pleca la 8 Dec. la *Timișoara*, ca în ziua următoare să înceapă lucrările cu delegația jugoslavă. Aceste lucrări vor ține probabil mai multe zile.

Preoți decedați. † *Iosif Matei*. În vremea din urmă au adormit în Domnul 3 slujitori ai sfântului altar. Unul din ei a fost *Iosif Matei* preot în *Timișoara-Fabric*, care suferea de mai lungă vreme. Dumnezeu s'a îndurat și chemându-l la sine l-a ușurat durerile.

† *Iosif Iorgovici*. S'a stins în etate de 90 de ani și veteranul preot cu față de sfânt. A fost un părinte cu multă alipire către biserica sa. Familia a dat următorul Necrolog:

Adânc întristați aducem la cunoștința rudeniilor și cunoscuților că *Mercuri* în 8 Decembrie 1926 după o scurtă suferință a adormit în Domnul fiind împărtășit cu Sf. Taină a Comunicărilor neuitat și șcumpul nostru tată, bunic, străbunic și socru *Iosif Iorgovici* paroh ort. rom. emerit, în etate de 90 ani, și după o păstorire de peste 50 ani.

Ceremonialul religios împreună cu Sf. Liturghie se va celebra, Joi în 9 Decembrie 1926 în Sf. Biserică

ortodoxă română din Lipova, la orele 8 a. m. după care rămăștele pământești se vor transporta spre înmormântare la cimitirul din Cuveșdia.

Dormi în pace suflă biând!

Iosif Iorgovici și Maria Suciș n. Iorgovici ca fiu, Grațela Iorgovici n. Popa, M. I. Iorgovici n. Jurca ca nurori.

† Gheorghe Rusu, a adormit spre cele vecinice Sâmbătă în 11 Decembrie și înmormântat Duminică în 12 l. c. La jalea familiei și comunei. Seceani, pe care a păstorit-o cu credință și blândețe a luat parte multă lume. Defunctul a fost un preot bun și cu multă osârdie pentru credincioșii săi. Recomandăm fraților preoți ca să înalțe rugăciuni pioase pentru odihna acestor ostași ai bisericii lui Cristos.

Sfințirea „Monumentului Eroilor” din Ulvin. Duminică în 5 Dec. s'a oficiat sfințirea monumentului alor 54 de eroi căzuți în războiul mondial, în mijlocul unei entuziaste serbări naționale. Două protoiereu Dr. P. Tucra împreună cu preotul A. Brancu, după săvârșirea sf. Liturghii au eșit cu procesiune în fața bisericii unde este ridicat frumosul monument al Eroilor. Din partea administrației a luat parte la această înălțătoare sărbătoare Di. primitor Pavel Chiriloviciu.

După stropirea cu aghiasmă a Monumentului s'a făcut pomenirea tuturor eroilor, iar la fine S. S. Di. protiereu a rostit o frumoasă cuvântare, despre însemnătatea jertfei noastre față de eroii căzuți pe câmpul de luptă, relevând căci poporul acestei comuni înălțând însemnătatea sentimentului iubirei de neam și țară; au adus acest prinos de recunoștință fraților lor morți în războiul mondial.

Mar vorbește apoi inv. Ioan Cara despre mormântul eroilor necunoscuți, pentru cari s'a ridicat acest monument. La sfârșit vorbește pr. A. Brancu arătând că acest monument s'a ridicat din jertfa benevolă de 50 mii Lei a poporenilor, sumă adunată prin liste de cole tă 20 mii lei s'a adunat de către frații americani Moisi Scheușan, Traia Chruța și George Florian în America, iar restul de 30 mii Lei s'a adunat tot prin colectă în comună de către epitropii bis. Mulțumește din adâncul inimii tuturor cari au contribuit la ridicarea Monumentului.

Pr. Aurel Brancu.

CONCURSE.

În baza rezoluției Cons. Nr. 3010/926 pentru îndeplinirea parohiei Conop, decretată vacantă pe ziua de 1 Martie 1927 prin aceasta se publică concurs cu termen de 60 zile.

Veniturile parohiei sunt:

- 1) O sesiune parohială (32 jugh. quadr.) parte arătură, parte fânar.
- 2) Casa parohială cu intravilan și supraedificate.
- 3) Stolele legale.
- 4) Birul legal.

5) Intregirea de la stat.

Parohia este de cl. II a și se va putea ocupa la 1 Martie 1927, la care dată actualul paroh va fi trecut în statul de pensiu.

Preotul ales va catechiza elevii școlilor din localitate și va plăti toate dările după venitul parohial.

Recurenții la această parohie să-și trimită petițiile lor, adresate Comitetului parohial din Conop și instruite cu documentele de calificare și serviciu, oficiului protopresbiterat ort. rom. din Radna, iar dânsii să se prezinte, — observând strict dispozițiunile §-ului 33 din regulamentul pentru preoți — în sf. biserică din Conop spre a se arăta poporului.

Reflectanții din altă dieceză să producă învoirea P. S. nostru Chirlarh de a putea recurge la această parohie.

Din ședința ee la 31 Oct. 1926.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu *Procopie Givulescu* m. p. protopresb. ter.

—□—

3-3

Conform rezoluției Ven. Consiliu eparhial No. 4977/9.6

Pentru îndeplinirea parohiei prime prime din Pil, jud. Arad devine vacantă prin trecerea parohului local Ioan Jurca pe parohia II, fostă a răposatului Gheorghe Petrovici, prin aceasta se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Beneficiul constă din: 1) una sesiune parohială. 2) Interesele două capitalul parohial de 2930 (Douămii nouă sute terezece) lei. 3) Birul legal anume: a) dela credincioșii cari posed numai casa, 15 (cincisprezece) lire bucate, fie grâu, fie cucuruz sau orz. b) Dela cei cu casă și pământ până la 10 jugh. miei 30 (treizeci) lire bucate, jumătate grâu, jumătate cucuruz sau orz, c) cei cu casă și pământ dela 10 jugh. miei în sus 30 (treizeci) litri grâu. 4) Stolele legale. 5) Intregirea dotației preoți și dela stat.

Alesul paroh este obligat a-și plăti toate dările după beneficiul său. El este obligat și a catehiza fără onorar special dela parohie, în școala din comună unde va fi însărcinat de superioritatea sa.

Parohia este de clasa I. Dela recurenți se cere evaluarea normată în conluzul nr. 84/1910 al sinodului eparhial, adică să a-bă testimoniu de maturitate gimnazială și evaluare preotească de cl. I, precum și atestat de serviciu.

Reflectanții din alte dieceze numai cu învoirea P. S. Sale Părintelui Episcop diecezan pot concura.

Concurenții după ce vor dovedi Protopopului concurent îndreptățit și evaluarea cerută, pe lângă observația strictă a dispozițiilor din §. 33 a reg. pentru parohi, au a se prezenta în sf. biserică din Pil spre a cântă a oficiă și a cuvânta, precum și spre a face cunoștința alegătorilor.

Rugărilor de concurs instruite cu documentele necesare adresate comitetului parohial din Pil se vor înaintă în termenul concursului protopopului ort. rom. din Chișineu-Criș jud. Arad.

Dat în ședința comitetului parohial din Pil, ținută la 20 Iunie 1926.

Nicolae Juperu

Ioan Jurca

notar

preș. com. par.

În înțelegere cu mine: *Dr. Dimitrie Barbu* protopop.

3 3

Redactor responsabil: SIMION STANA asesor consistorial.
Censurat Prefectura Județului.